

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto 10 K, za pol leta 5 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 12.— K, za Ameriko 14.— K. List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Poprimimo se z vso odločnostjo živinoreje.

Sedaj, ko se bliža svetovna vojska svojemu zaključku, je treba našim kmetovalcem zopet pripomniti, naj skrbijo za povzdigo obubožane naše živinoreje.

Stanje naše živinoreje, kakor tudi število, je vsled pomanjkanja krme, močnih krmil, strežbe in slabih rekvizicij padlo več kakor na polovico. Ta pomanjkljaj moramo zopet v najkrajšem času nadomestiti in to dosežemo na ta način:

Pripuščajmo vso našo živino z največjo pazljivostjo, da nam kar mogoče najhitreje ostane največje število bregih živali, ker s tem se nam rodi potem tudi več naraščaja. Posebno pri odpiranju naraščaja za pleme je v prvi vrsti skrbeti za izrejo lepih, žlahtnih bikov, kateri naj bi bili temelj prihodnje naše živinoreje. Upam, da so v štirih letih vojske vse te zanemarjene, neprikladne in stare živali prišle v mesnico, ker res, ne bi se splačalo tako živino naprej rediti.

V bodočnosti prodajmo le to, kar nam ni prikladno za poznejšo rejo. Seveda je treba pri goveji živini gledati v prvi vrsti na dobro mlečnost, ker mleka, masla in sira nam bo še vedno manjkalo in se vse to z lahkoto dobro proda. S tem se ustrezne tudi našim delavskim in mestnim krogom, katerih otroci za časa vojske niso dobili nič mleka in jih je veliko pomrlo. Tudi nezadovoljnimi elementom bi s tem bilo ustrezno in upam, da ne bi več godrnjali.

Treba je dalje skrbeti za izrejo dobre vprežne živine, katero nujno rabimo, da vsa svoja zemljišča kar v največji meri mogoče zorjemo, pravočasno zasejemo itd., ker med vojsko tega ni bilo mogoče zaradi pomanjkanja vprege tako temeljito narediti. V tem oziru treba že sedaj skrbeti posebno za oplemenitev vseh dobrih kobil, katere smo dobili od vojaške oblasti. Dolžnost vsakega kmetovalca bodi, da pripusti vsako za pleme sposobno kobilico, ker naša konjereja je takorekoč popolnoma uničena, in se bo veliko konj rabilo za Srbijo.

Živinorejske zadruge in v prvi vrsti država naj bi skrbela za to, da pride primerno število državnih žrebcev na deželo. To se za letos ne da dolgo odlašati, ker čas za to je že tukaj. Kmetovalci, zahtevajte od vlade — oddelek za kmetijstvo v Ljubljani — naj vam pošljejo žrebce na deželo.

Tudi na našo, posebno po Dolenjskem tako slovečo prašičjerejo ne smemo pozabiti. Ako pride ista na to stopinjo kakor pred vojsko, bomo takoj imeli dosti masti in mesa in ne bo treba čakati na dovoz iz tujine.

Tudi našemu perutninarstvu obrnimo vso skrb. Že sedaj odpirajmo od najboljših živali jajca za spomladansko valenje. — Seveda, da zahteva umna živinoreja v prvi vrsti dosti krme. Za to treba že sedaj oskrbovati svoje travnike, jih gnojiti s hlevskim ali umetnim gnojilom in gnojnico.

Ob zimskih dolgih večerih si je treba izdelati primeren načrt za prihodnje leto, da vemo, koliko glav živine lahko več priredimo, če bo dosti krme in če bo treba še kaj spomladati nasejati.

Mogoče bi mi eden ali drug rekel, da se to vse lahko napiše, težko pa izpelje. To ni res! Kmetovalec, kateri je svojemu poklicu zvest, in ki je priden, naj se zaveda tega, da je prost nemškega jarma, svoboden v svoji lastni državi, in se mora v prvi vrsti on, ko steber cele države, pokazati vrednega te svobode. Ni svoboda, ako si kdo misli, da lahko ima roke v žepu in bo čakal, da mu kdo drugi kaj prinese. Zanesimo se le na svojo lastno moč, svoje strokovno znanje in ljubimo še bolj kakor prej svoj vzvišeni, nad vse lepi in zdravi kmetijski stan.

Fran Malasek - Grm.

Martinijeva škropilna zmes.

Kakor poroča ravnateljstvo deželne vinarske šole v Trierju na Alzaškem, so se lani na tej šoli vršili poskusi z raznimi škropilnimi sredstvi proti peronospori ali paležu na trtah. Pri teh poskusih se je od podpisanega že pred tremi leti izkušeno, pod imenom Martinijeva škropilna

zmes priporočano sredstvo jako dobro obneslo, tako da ga namerava ravnateljstvo šole v prihodnjem letu v večji meri vporabiti.

Martinijeva škropilna zmes obstoji v tem, da se polovica galice v navadni galienoapneni (ali drugače imenovani bordóski) škropilni zmesi nadomesti z galunom. Za prvo škropljenje vzamemo tedaj mesto 1 kg galice samo pol kile galice in poleg tega pa pol kile galuna, za drugo in tretje škropljenje vzamemo mesto pol druge kile galice vsacega (galice in galuna) po tričetrt kile.

Namesto galuna rabimo lahko tudi žveplenokislo glino, ki je cenejša in se hitreje topi kot galun. To zmes je podpisani med vojno prvi priporočal in izkusil in ji je dal ime vojna zmes. Apna se vzame vselej toliko kot je treba, da bel preskusni papir v tej tekočini pordeči. Tudi pri nas sta se Martinijeva in vojna zmes prav dobro obnesli.

Zakaj to omenjam že danes, ko je škropljenje še tako daleč?

Zato, ker bo letos galica izredno draga, kilogram bo po 8 K 50 vin. do 9 K. Polovico galice tedaj lahko nadomestimo z veliko cenejšim galunom, oziroma s še cenejšo žveplenokislo glino. Galun se dobi danes pri Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani po 2 K 40 v, žveplenokislo glino pa po 1 K kilogram.

Kdor ima na pr. en oral vinograda, rabi približno 20 kg galice. Če škropi s samo galico, potrošil bode za galico 170 do 180 K, če škropi z Martinijevo zmesjo (pol galice, pol galuna) potrosi samo 109 K in kdor škropi z vojno zmesjo (pol galice, pol žveplenokisla gline) samo 95 K. Zato naj bi se vinogradniki zlasti letos obeh zadnjih sredstev v večji meri posluževali in naj bi si potrebna nadomestila za galico, to je galun in žveplenokislo glino, pravočasno preskrbeli. B. Skalický.

Kmetijske preosnove (reforme).

Ing. Albert Vedernjak.

Večina dobrih in slabih kmetovih svetovalcev se peča z vprašanjem, kako naj bi se razvilo kmetijstvo po vojski.

P. Magnus Niderkorn, profesor principa in parve.

P. Silvan Lochner, učitelj klerikov, samostanske družine spovednik.

P. Rafael Živkovič, spovednik samostanske družine.

P. Feliks Rašesnik.

P. Evgenij Lauer, pridigar, učitelj bratov lajkov.

P. Norbert Pacassi.

P. Donacian Rebhan, organist.

P. Deodan Lubič.

Kleriki:

Fr. Kozma Geislman; Karol Novak; Marcel Vodnig; Dominik Prettner; Emanuel Thurner; Leon Termančič, organist.

Bratje lajki:

Br. Frančišek Scheiring, vrtnar, kuhar; Gotthard Löhn, krojač; Arzenij Pierling, kirurg; Karol Ziegler, slikar; Serafin Pruggmüller, krojač, kuhar; Caharija Mayr, mizar; Gervazij Krämer, krojač; Gvalbert Piffraeder, kuhar; Erazem Čemažar, tretjerednik.

Leta 1757. je dal gvardijan p. Adolf Bobnar prenesti lekarno izpod klerikata (poleg drvarnice) v sobo zraven brata kirurga. To leto je umrl dne 23. februarja klerik modroslovec Hortulan Placer, Tirolec, organist, star 21 let, v redu je preživel 3 leta.

Plugu se mora več pozornosti in več strokovne zvedenosti nakloniti, ker ravno domače kmetijstvo ostane za našo Jugoslavijo vedno važen činitelj. Saj imamo na Slovenskem 65 % vsega prebivalstva poljedelskega stanu. Eksperimentiranje v večjem obsegu je nevarno, ker je kmetijsko gospodarstvo silno občutljiv mehanizem. Med vojno je zemljedejska produkcija vsled ekstenzivnega obdelovanja padla; še večje so izgube pri živinoreji na številu in na kakovosti. Treba je obdelovanje večje površine zemlje, še bolj važno pa je povzdigniti z intenzivnim gospodarstvom množino pridelkov na enoti površine. Treba je povzdigniti kmetijsko produkcijo!

Ni treba vprašati, kaj in koliko porabi naš narod in koliko bomo pridelali na lastnih tleh, ampak da nam bogato obrodi, da bode obdelovanje kar najbolj plodonosno. S tega stališča je premetrivati poljedelstvo. Okleniti se je principa, da se mora pospeševati oni del produktivnega udejstvovanja, ki obeta največ dobička. Dobiček in blagostanje je aksijom gospodarskega delovanja. Naš narod mora urediti gospodarsko življenje po strogo gospodarskih načelih tako, da se dvigne kolikor sploh možno produkcija ter da se ustvari kar največ gospodarskih vrednot. Premoženje se naj upravlja po pravilih umnega gospodarstva. Kmečki stan s svojimi mnogostevilnimi člani je najvažnejši činitelj v državi za pridelovanje surovin in hrane. Kmet mora pa svoj delokrog in poklic ter današnje razmere bolje razumeti. Prava razumnost pa se doseže le s primerno strokovno izobrazbo. Dohodki gospodarstva rastejo sorazmerno z številom strokovnih šol. Kmetijstvo pa ni rokodelstvo, kakor še starejši sodijo; ono postaja veda tudi za kmeta. Kmetom tako potreben in mogoč stanovit razvoj kmetijstva pa bode le tedaj mogoč, če ga pametna agrarna politika štiti in podpira, da ne postane zopet žrtev brezvestnega izkoriščanja in pritiskov.

Naše kmetijstvo pa je tudi podlaga naši bodoči industriji in njeni izvozni sposobnosti, kar je odvisno od proizvajalnih stroškov, kateri so pa zopet odvisni

Zgodovina

franciškanskega samostana in cerkve v Novem mestu.

Sestavil P. Alfonz Furlan.

Izvolili so ga za defintorja v drugič 1754.; dne 30. marca je zbolel na naduhi, poprej pa na kamnu. Bil je operiran; pred operacijo je rekel bratu kirurgu: „Dragi brat, danes se ti veselíš z mojim telesom, jutri pa se bom jaz veselil. Ob peti uri zjutraj pridi k meni.“ Ko je prišel k njemu ob določeni uri, ga je oblekel v redovno obleko in ob 11. uri predpoldne je mirno umrl. Zadnja dva leta ni s svetom prav nič občeval, temveč samo z Bogom. Za njim so vsi žalovali; umrl je 30. marca 1754., star 56 let, redovno obleko je nosil 36 let. (Chron. II. pag. 62.)

Leta 1755. in 1756. je razsajala huda živinska kuga v Novem mestu in v njegovi okolici; zoper to kužno bolezen niso vedeli sredstva. (Chron. II. pag. 85.)

L. 1756. dne 8. julija je umrl p. Rafael Cirkovič, star 42 let, v redu je bil 18 let.

Istega leta je 30. junija zjutraj ob pol desetih treščilo v zvonik, iz zvonika je šla strela v cerkev v oltar sv. Janeza Nepomuka pod korom na moški strani (ta oltar je sedaj v oratoriju). Škode ni napravila druge, kakor to, da se je zadela v predstojnika mestne straže, dva dijaka je vrgla iz ene klopi v drugo klop. V cerkvi je bilo takrat veliko ljudi, ki so se ustrašili, jokali in iz cerkve silili. Drugi dan (1. julija) je bila slovesna svela maša v zahvalo, da jih je usmiljeni Bog tako obvaroval nepredvidene smrti in druge nesreče. (Chron. II. pag. 83.)

Samostanska družina leta 1756.:

P. Arhangelj Mihelič, pridigar, lektor (učitelj), gvardijan.

P. Godfrid Pfeifer, kustoz, pridigar, učitelj.

P. Maksim Selderer, vikar, prefekt gimnazije, organist.

P. Krizostom Pogačnik, pridigar, voditelj 3. reda.

P. Atanazij Kavčič, pridigar, učitelj (lektor) modroslovja.

P. Filip Petenegg, učitelj modroslovja.

P. Maksimin Udé, profesor govorništva in pesništva.

P. Lambert Fabian, profesor sintakse in gramatike.

pisnikar o vaši stvari; ta dva sta se morala meniti in si delati zapiske po latovsko, v tujem, neznanem vam jeziku. Na davkarji ste smeli plačati davek, uradnik vas je smel razumeti, a njegov uradni jezik v notranjem poslovanju je bila tujščina. Tako ste videli in čutili povsod, da ta stara država ni bila naša, da ni spoštovala naravnih pravic svojih narodov, od katerih je zahtevala največje žrtve. „Hvala Bogu!“ lahko kličejo danes, ker ravno ta zaslepljena sovražnost ji je izkopal naposled davno že obilno zasluženje — grob, iz katerega ni vstajenja!

Mogoče kedo izmed vas misli, da uradniško vprašanje kmeta ne briga nič, ker so na teh mestih „gospóda med seboj“. Ne, prijatelji, tudi kmeta mora ta reč zanimati, saj tudi vi pošiljate svoje sinove v mestne šole, ker vsi fantje ne morejo ostati na posestvih; če hočejo imeti boljši kruh v svetu, morajo študirati in dobiti različne uradniške službe. In če jim te odjedajo tujci, se godi ta krivica tudi vam, saj je ogromna večina — gotovo 90% — našega uradništva kmetiškega stanu. V tem oziru je stara Avstrija delala prav kosmate grehe. Naša Jugoslavija ima sedaj veliko dela z odpuščanjem nemških in nemškutarških uradnikov — zadnji so še slabejši od prvih, ker so izdajice naroda — ki ne spadajo na uradniška mesta v naši Jugoslaviji, ki hoče biti predvsem dobra mati svojim lastnim otrokom.

Glavni cilj vsake države je, da skrbi za varnost in blagostanje svojih državljanov na zunaj in znotraj. Če tega cilja in namena nima, potem tudi nima pravice do obstanka, potem je samo družba organizovanih izkoriščevalcev in zatiralcev. Država ni cilj, ampak samo najboljša oblika, najpripravnejše sredstvo za doseg cilja, ki sem ga ravnokar označil. Država ni Bog nad nami, kakor so nam vedno peli tuji mogotci, država smo mi vsi, vsak izmed nas je majhen del državnega stroja.

Domače in tuje novice.

Po osemletnem službovanju v Šmihelu odhajam na svoje novo mesto na Jesenice na Gorenjskem. - Ker se nisem mogel od vseh znancev in prijateljev osebno posloviti, storim to tem potom. Hvala Vam za vsò prijaznost! Ostanite zdravi! Bog z Vami!

Šmihel pri Novem mestu, 28. januarja 1919.

Anton Kastelic, župnik.

Za kanonika v Novem mestu je bil imenovan znani glasbenik in župnik v Mavčičah, g. Frančišek Ferjančič.

Za župnika in dekana v Metliki je imenovan g. Valerijan Učak. Dosedanji dekan in prošt g. Frančišek Dovgan je stopil v pokoj.

Častnim občanom občine Toplice je izvolil tamošnji občinski odbor svojega župnika g. Franca Erzarja.

Volitev v pokrajinski zbor za novo-meško okrajno glavarstvo se je v ponedeljek 27. januarja vršila v Posojilniškem domu v Kandiji. Zaupniki S. L. S. so se zbrali v obilnem številu iz vseh treh sodnijskih okrajev tega glavarstva. G. podnačelnik naše stranke profesor Remec je pojasnil sedanji politični položaj v markantnih obrisih ter pozval zborovalce, naj predlagajo delegata, oziroma njegovega namestnika, ki bo zastopal naš okraj. Izvoljen je gosp. Anton Avšec, posestnik iz Gotne vasi za delegata in za namestnika g. Anton Špandal, župan iz Mirnepeči. — V vodstvo S. L. S. pa sta izbrana g. župan Pezdirc iz Toplic in g. Josip Dular, posestnik in mlinar iz Vavte vasi. Istotako po dva zaupnika za trebanjski in žužemberški okraj. Vse volitve so se izvršile soglasno med dobrim razpoloženjem zaupnikov. — Poroča se nam, da je v

Črnomlju izvoljen za delegata g. Janez Bohte, posestnik iz Zastave pri Črnomlju.

Razpis službe šolskega sluga. Na gimnaziji v Novem mestu je namestiti stalnega šolskega sluga s sistemiziranimi službenimi prejemki, s pravico do službenega stanovanja in službene obleke, oziroma denarnega namestka zanjo. Prosilci naj pravilno kolkovane in s šolskimi izpričevali, izpričevalom o znanju jezikov in dosežanjem službovanju ter z uradno zdravniškim izpričevalom o zdravstvenem stanju opremljene prošnje vlože do 31. marca 1919 pri višjem šolskem svetu v Ljubljani. Vojni invalidi, ki so sicer sposobni za tako službo, imajo prednost v smislu naredbe Narodne vlade SHS v Ljubljani. Gimnazijsko ravnateljstvo želi, da bi se prosilci, če mogoče, osebno predstavili v Novem mestu.

Novomeški diletantje prirede v soboto dne 1. svečana ob pol 8. uri zvečer in ponove na Svečnico ob pol treh popoldne v dvorani Narodnega doma sila pretresljivo, moderno dvodejansko dramo Marije Kmetove: „Mati“ in nad vse zabavno enodejansko burko Rado Murnikovega: „Buček v strahu“. Cene sedežem: I. prostor 5 K, II. prostor 4 K, III. prostor 3 K; stojišča 2 K. Ker je čisti dobiček namenjen „Akademskega domu“ v Zagrebu, se preplačila hvaležno sprejemajo. Prodaja vstopnic je v petek in soboto v knjigarni g. Urban Horvata na Glavnem trgu. K obilni udeležbi vabijo prireditelji.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda za Novo mesto in okolico ima svoj redni letni občni zbor 12. februarja 1919 v Narodnem domu v Novem mestu ob 5. uri popoldne. Odbor.

Občni zbor Nar. čitalnice v Novem mestu je bil 25. t. m. v Narodnem domu. Udeležba je bila letos izredno velika, veselo znamenje nove dobe v našem mestu. Predsednik g. vl. svetnik prof. Seidl je otvoril zborovanje ob 8. uri zvečer in se s toplimi besedami spominjal umrlih članov Lončarja, Stefanoviča in Zwitterja. V znak žalovanja je zbor stoji poslušal predsednikove besede. V preteklem letu je čitalnica na novo oživela, število članov se je ob koncu leta podvojilo, znašajoč 136.

Popravnili in olepšali so se društveni prostori, napeljala se je električna razsvetljava in v maju mesecu se je vršila prva prireditev čez štiri dolga, pusta vojna leta, Krekova slavnost, znanilka lepšega političnega in kulturnega življenja v Jugoslaviji. Nato je sledila dolga vrsta najrazličnejših kulturnih, umetniških in zabavnih prireditev vseh društev novomeških, katerim je čitalnica s svojim Narodnim domom prava matica, brez katere bi jim bil vsak razmah onemogočen. Vsega skupaj je bilo 19 prireditev, doslej najvišja številka v zgodovini tega društva. Predsednik se je iskreno zahvalil vsem onim zasebnikom in društvom, zlasti naši mladini, ki so sodelovala, da se je dosegel tako časten uspeh. Dohodki prireditev so se naklonili v primeroma visokih vsotah dobrodelnim društvom in narodnim namenom. V društvene namene so darovali posamezni podporniki večje vsote, za katere se jim je društvo iskreno zahvalilo. Račun o gospodarstvu za l. 1918 v čitalnici in v Narodnem domu izkazuje prebitek v gotovini 1072 K, hranilno vlogo 2000 K in naročnino za časnike v l. 1919 v znesku 310 K, skupaj 3382 K. Temu nasproti pa stojijo računi, ki s koncem leta 1918 še niso bili izplačani, v znesku 3240 K. Prebitek znaša torej 142 K. Čitalnica ima na razpolago še preostanek 1460 K od zneska, ki ga je vplačalo vojaštvo za dve in pol letno uporabo Narodnega doma. Temu nasproti stoji prejšnji dolg iz za časa investicij v svrhu nujnih poprav in prežidav Nar. doma v okroglem znesku 10.000 K. O poročilih odbornikov se je vršila živahna debata, katere so se udeleževali gg.: Germ, Rosman, Wester i. dr. Knjižničar prof. Kelemina je poročal o novi

ureditvi javne knjižnice; v preteklem letu knjižnica zaradi raznih ovir ni mogla tako poslovati, kakor je želelo občinstvo. Ravnatelj Wester je predlagal naročitev „Jugoslovanske Njive“ in „Književnega Juga“. G. revizor notar Pleiweiss je predlagal odboru absolutorij in izrekel posebno zahvalo predsedniku Seidlu za njegovo naporno in uspešno delo v korist društva, kar je bilo sprejeto s splošnim odobravanjem. Nato so bile volitve novega odbora za leto 1919. Predsednikom je bil izvoljen, ker se je dosedanji predsednik prof. Seidl z ozirom na svoje znanstvene načrte in namene v bodočem letu odpovedal častni službi društvenega predsednika, so-glasno g. Vladimir Vojska. Za odbornike pa so bili z vzklikom izbrani gg.: Germ, Kalčič, J. Kobe, Majcen, Smola, Šerko, Uderman. Zadnja točka dnevnega reda je bil razgovor o preureditvi Narodnega doma, ki naj bi postal Društveni dom raznim društvom našega mesta. Posebno lepa naloga bi bila, ustvariti tu lokalni muzej, da bi se nudilo zlasti obrtnemu stanu nekaj razvedrila in pouka, kar bo gotovo podpirala naša deželna vlada. — Predsednik Seidl se je v svojem poročilu zahvalil tudi uredništvu „Dol. Novic“, ki je drage volje objavljalo društvena naznanila in poročila o prireditvah ter s tem prijazno podpiralo delovanje naše narodne čitalnice. — Davorin Majcen, t. č. tajnik.

Telovadba za starejše brate Sokole se prične v ponedeljek, 3. februarja ob 6. uri zvečer v telovadnici državne gimnazije. Vsi bratje, ki nameravajo telovaditi, naj se zbero sigurno v ponedeljek ob 6. uri v telovadnici, kjer se določijo telovadne ure.

Umrila je v Novem mestu 28. prosinca ob 3. uri popoldne po dolgem trpljenju spoštovana in marljiva gospodinja Terezija Lepič roj. Drobnič, stara 58 let. — Naj počiva v miru!

Umrila je v Gradcu gospa Terezija Tomschitz, vdova višjesodnega svetnika in hišna posestnica, po kratkem in mučnem trpljenju, dne 18. prosinca, stara 89 let. Pokojna je še gotovo znana starejšim Novomeščanom; bila je veliko let naročnica Dol. Novic. Naj počiva v miru!

Velikodušen dar. G. Rožanc Franc daruje za mestne uboge mesto venca pokojnemu g. Juriju Rožancu, 30 kron. — Čast in hvala!

Cena modri galici za škropljenje trt proti peronospori je znižana. Slov. kmetijska družba nas prosi objaviti, da se je oddajna cena za modro galico vsled izpremenjenih razmer znižala in določila pri oddaji povsod na 6 K za 1 kg in se zato vse družbene podružnice in razdeljevalnice, oziroma razdeljevalci modre galice naprosijo, na podlagi te znižane cene sprejemati predplačila za naročeno modro galico. — Slovenska kmetijska družba v Ljubljani.

Umrovljena nadzornika. V Gradcu sta bila, kakor poroča „Tagespost“, umrovljena deželna šolska nadzornika Peter Končnik in Karol Tumrlirz. Končnik je rodov Slovenec iz Koroškega. Kot strokovnjak je zgodovinar in je služil v Celju in Ptuj kot profesor. Bil je tudi okrajni šolski nadzornik za Celjski in Brežiški okraj. Potem je bil ravnatelj Celjske gimnazije, od koder je prišel kot deželni šolski nadzornik v Ljubljano. Iz Ljubljane je bil prestavljen v Gradec. Kot učitelj je bil jako marljiv in vreden, kot nadzornik zelo blagohoten. Služil je 50 let. Star je 75 let. Za ljudske šole je spisal „Slovensko slovnico“ in za 4 nižje razrede srednjih šol sta sestavila on in profesor Fon nemško čitanko v dveh delih.

Žalostni sledovi vojne. V noči na 22. prosinca okrog 2. ure zjutraj je bil konjski mešetar in trgovec Niko Goleš iz Suhorja v vasi Ločna pri Novem mestu roparsko napaden od domačih fantov ter bil oropan vseh svojih šestih konjev. Goleš se je vračal iz semnja v Škocijanu

domov. Roparji so ga močno pretepli in bi ga morda celo ubili, ko bi se mu ne posrečilo vteči. Značilno je, da so vsi lopovi sinovi boljših posestnikov, katere bo postava pravice gotovo občutno kaznovala.

Vsem, ki se zanimajo in povprašujejo po g. dr. Celestinu Jelencu, naznanjamo, da je prejela njegova skrbna mamica sledeče vrstice: „Dragi domači! Primarširal sem s celim našim polkom v lepo mesto ob velikim italijanskem jezeru. Nemške oficirje smo odstavili. Italijani z nami prijateljski ravnavo in se nam prav dobro godi. Kakor hitro bodo prometne razmere dopuščale, odrinemo domov itd. — Dr. Celestin Jelenc, Jugoslovanski pešpolk števil. 17. Riva - Italija.“ — Karta je bila pisana 8. novembra 1918.

Žigosanje bankovcev. Z dežele smo prejeli ta-le dopis: Med tistimi, ki morajo žigosati bankovce, vlada velika nezadovoljnost, ker morajo po cele tedne opuščati vsa svoja, tudi zelo nujna dela in šteti in žigosati velike vsote, ki jih prinašajo zlasti vojni dobičkarji. Vsako delo za domovino je častno, ali dolžnost demokratične vlade je pa tudi, da vsakega delavca plača po zaslugi. Kako pridejo ljudje, ki so ostali vso vojsko praznih rok, ali pa še celo trpeli občutno škodo, do tega, da popolnoma zastoj takorekoč robotajo vojnimi dobičkarjem?! Vojni dobičkarji bi pač lahko odstopili vladi neznatno vsotico kot nagrado tistim, ki se trudijo samo za „Božji lonč“. Pravičnost je podlaga države!

Kdo je našel? V soboto proti večeru se je zgubila od Štemburja do moške bolnice črna, usnjata ročna torbica, v kateri je bila srebrna žepna ura, večja vsota denarja in dve pesmi z natančnim naslovom lastnika. Pošten najditelj naj najdeno izroči proti nagradi pri Štemburju.

Vreme. Mesec svečan bo vreden brat prosinca. Kakor vse kaže, tudi ne bo veliko prida, pač bo pa imel še več bolnikov. Pazite se na prehlajenje, posebno v nogah! Vreme bo motno, deževno, megleno in vetrovno. Proti 15. bo nekoliko jasno in mrzlo. Potem pa zopet deževno, sneženo in prav neprijetno. Proti koncu bo zopet par dni jasno, a mrzlo in ledeno, ker bo po noči večkrat deževalo.

Avstrijsko vojno posojilo in Jugoslavija.

S splošno napetostjo pričakujemo ureditev valute in sleherni ugiblje, koliko mu bo ostalo, oziroma koliko bo izgubil. Posebno preglavico nam dela avstrijsko vojno posojilo, ki je bilo vsiljeno skoraj vsakemu količkanj varčnemu državljanu bivše avstro-ogrske monarhije; kar najbolj občutno pa so oblasti pritiskale na vojaške oproščence, posebno pa na kmetijski stan.

Kakor še ni rešeno valutno vprašanje, tako tudi ni še danes možno ugotoviti, kako se bodo odplačevala vojna posojila upnikom propale Avstrije. Vsekakor se čnejejo nezadovoljive opazke, ki merijo po večini na popolno izgubo svojčas podpisanega vojnega posojila.

Danes se v tem pogledu še ne moremo spuščati v polemiko, v koliko so te opazke opravičene, hočemo pa premišljati prav za sedanjo prehodno dobo najvažnejše argumente, ki naj bi jih vsakdo dobro pretehtal, li niso dobri, da se izognemo morebitnemu poznejšemu razočaranju.

V zadnjem času se kaj pogosto zglašajo agentje pri različnih strankah, katere so svojedobno podpisale vojno posojilo, in ponujajo le-tem pod različnimi pogoji odkup teh vojnih posojil. Tako na primer stavijo ponudke po 50, 60 in še celo 70 odstotkov na podpisano glavnico.

Ako bi torej avstrijsko vojno posojilo ne imelo nikake vrednosti, tedaj bi se gotovo ne vsiljevale razne agenture v tako riskantne kupčije! Dokaz temu je torej,

da je vojno posojilo mednarodni kapital, ki se je sicer že porabil, a je deloma investiran, naložen v različnem vojnem materijalu, kakor: orožju, municiji, raznem orodju prometne in druge vrednosti, obleki, jestvinah itd., ki je po razpadu Avstro-Ogrske sedaj last raznih narodov te bivše države. Gotovo je, da je premagani nemški Avstriji danes veliko na tem, da čim več teh posojil odkupi, ter se na ta način vsaj nekoliko opraviči prilikom sklepanja trajnega miru, da je velik del teh ogromnih svot prevzela nase, da ne bi zmagovita ententa prestrogo posegla po imetju premagancev.

Špekulacija nemške Avstrije pa ima tudi še drug namen. Namreč, čim več prevzame našega vojnega posojila in ga plača s svojim papirnatisem denarjem, tem več vrednosti pridobi sebi; Jugoslaviji in drugim nanovo nastalim državam bivše Avstrije pa naloži nova bremena malovrednega utihotapljenega papirnatega denarja, katerega bo treba svoječasno dati v preizkušnjo mednarodni komisiji, ki bo ugotovila njegovo pravo vrednost, seveda nam v škodo.

Iz tega sledi, da je dolžnost vsakega pametnega in pošteno mislečega Jugoslavana, da brezobzirno zavrača ponudbe avstrijskih agentov, ki stremijo edino za tem, da izdatno oškodujejo z nakupovanjem vojnega posojila v prvi vrsti dotičnega imetelja, v drugi pa celokupno državo SHS; sebi pa polnijo žepa na račun nerazsodnih naših ljudi! (Dalje sledi.)

Franjo Neubauer:

Domovini.

Domovina, ti si vroča kakor mamice srcé, domovina, ti si topla kot prijateljske roké.

Domovina, ti si čista kakor bele breze lub, vsa nedolžna in prisrčna kakor deteta poljub.

Domovina, ti si zlata kakor solnca je sijaj, domovina, ti si sladka kakor lip cvetočih slaj.

Oj zato je v srcu toplo, ko pri materi sem sin, ko prijatelju-trpinu stiskam rokó sam trpin.

Oj zato življenje čisto v naših svetlih je gozdéh kakor smeh na licu dece kakor svit in žar v očeh.

V zlitem blesku so gozdóvi, v zlatu dol in grič blesti. Sladka moja domovina, kaj veselje mi grení?

Še te gladni jastreb trga, kaplje snežec rúdečé, tvoji sókoli v tujini mrko in molčé trpé.

Oj priklíte zvončki beli in pokrite grič in dol! Oj zasij pomlad s vobóde in preženi temno boll!

Enkrat naj iz prsi prostih rádoti se vzdigne vrisk, ko k nevesti — domovini ženin pojdem na obisk.

Prost v oči sijajne tvoje moj posije žar očí in v poljub tesán, neskončen ljúbav me steboj spojí!

Poštni promet v sedanjem obsegu.

I. Za neokupirano slovensko ozemlje je odprt ves poštni in brzozjavni promet, kakor je obstojal 1. oktobra 1918. Tudi glede pristojbin velja isto.

Poštni in brzozjavni promet s Hrvaško-Slavonijo (razen okupirane Reke) — z Dalmacijo (razen okupiranih krajev) — in Bosno-Hercegovino, je upostavljen v istem obsegu in proti istim pristojbinam, kakor za neokupirano slovensko ozemlje.

Poštni promet s kraljevino Srbijo je odprt samo z Belgradom za pisemsko pošto in denarna pisma. Poštni paketi za Belgrad se morajo nasloviti s polnim belgrajskim naslovom na poštni urad Zemun — poste restante. Poštni urad Zemun dostavlja s pošto take pakete strankam v Belgrad, katere morajo same prihajati po take pošiljatve v Zemun. Nakaznični promet v Srbijo še ni odprt. Privatne brzozjavke dovoljene so samo za Belgrad, uradne brzozjavke sprejemajo pa se tudi za ostalo Srbijo.

II. Poštni promet v nemško Avstrijo je dovoljen v polnem obsegu po sledečih pogojih:

- 1. Pisma (do teže 250 gramov, vzorci 350 g) za nemško Avstrijo so podvržena cenzuri in se morajo zato odprta prodajati.
2. Denarna pisma iz nemške Avstrije so prepovedana, ker je uvoz bankovcev prepovedan.
3. Nakaznični promet je dovoljen kakor poprej.
4. Promet s paketi je dovoljen. Ker je izvoz živil prepovedan, se morajo paketi oddajati odprti, in če vsebujejo živila, mora biti priložena izvoznica politične oblasti.
5. Poštni nalogi so dovoljeni.
6. Brzozjavni promet je dovoljen, a vsebina brzozjava ne sme škodovati naši skupni državi.

III. Promet s poštnim hranilničnim uradom na Dunaju traja samo še do 31. januarja 1919 v tem obsegu. Snuje se v Ljubljani naš čekovni urad.

IV. V istem obsegu in po istih pogojih je dovoljen tudi promet s Čehoslovaško republiko.

V. V drugo inozemstvo je ves poštni promet za sedaj zaprt, odpošiljajo se lahko eventualno navadna pisma.

Bankovce po 20 kron z natisom II. Auflage, ter bankovce po 25 kron in 200 kron ne smejo poštni uradi sprejemati, če tudi so žigosani. — Nežigosanih bankovcev pa poštni uradi sploh ne smejo več sprejemati in ne izdajati.

Prispevajte za sklad S. L. S.!

Pralno milo

ki prekaša „Schichtovo“ - perilo moško in žensko, rjuhe, bluze za ženske, ter obuvala se še dobi v Kandiji, Ostermanova hiša.

Št. 846.

Razglas.

Jugoslovanska tovarna za milo v Spodnji Šiški ima večjo množino milnega blaga. To blago se bo oddajalo poslej franko tovarna po naslednjih temeljnih, ozir. nadrobnih cenah:

Table with prices for laundry soap (pralno milo) in various quantities and types (e.g., 20% pralno milo, 30% pralno milo, toiletno milo).

Pri naročbah istega milnega blaga v celih zabojih se dovoljuje znaten popust in se v tem slučaju oddajajo milni izdelki franko tovarna po naslednjih cenah:

Table with prices for laundry soap (pralno milo) in various quantities and types (e.g., 20% pralno milo, 30% pralno milo, toiletno milo).

Blago se mora plačati naprej, ker se razpošilja sicer le proti povzetju. Naročila je nasloviti na Jugoslovansko tovarno za milo v Spodnji Šiški.

V LJUBLJANI, dne 20. januarja 1919.

Še nova moška obleka

in eden par otroških škornjic - se prodaja. Poizve se iz prijaznosti v uredništvu tega lista.

Trgovci pozor!

V zalogi imam več tisoč kilogramov jako fine kolomaže (šmir za vozove) v zabojčkih po pol, eden in 5 kilogramov, kakor tudi več stotisoč škatlic vazelina in ličila (biksa) - škatljice v vsaki velikosti po zelo nizki ceni.

J. Menart, trgovec - Domžale, Gorenjsko.

Prodaja.

Podpisani župnik bo prodal na javni dražbi v sredo po svečnici 5. febr. ob 10. uri svoj vinograd na Preložniku, četrte ure od Adlešič, ki je izvrstno urejen in pognojen in v katerem je pridelal zadnja leta po 25 do 40 hektolitrov vina. Poleg je zidanica, krita s pločevino (plehom) z dvema kletima in zraven vodnjak iz betona. Prodal bo tudi dve kadi po 50 in 100 banj in sod, 14 hl.

Ivan Šašelj.

Dne 1. marca 1919 se bode oddal v najem za štiri leta

mlin v Praprečah pri Žužemberku.

Najeminska dražba bo dne 23. februarja ob 3. uri popoldne na lici mesta. Oddal se bo po prevdarku gozdnega urada, kateremu se zamorejo tudi pismene najeminske ponudbe oddati. — Pogoji so na upogled. Knez Auerspergov gozdni urad v Soteski pošta Straža, Kranjsko.

Dražbeni razglas.

V ponedeljek, dne 3. februarja 1919 in — po potrebi — naslednje dni ob 9. uri dopoldne se bo oddalo iz skladišča v kemični tovarni v Mostah pri Ljubljani na javni dražbi:

Več tisoč raznovrstnih sodov in kadi (malih in velikih iz mehkega in hrastovega lesa) - dalje več sto dog, 1 vagon obročev, 4 garniture sodarskega orodja, 455 kg sodarske smole, kakor tudi 1 decimalno tehtnico in 2000 steklenic.

Izdražitelji morajo kupljeno blago takoj plačati v gotovini in odstraniti na lastne stroške.

Dražbena komisija si pridržuje pravico, ponudbe izkljenimi cenami zavrniti, kakor tudi spekulativne nakupe preprečiti.

K dražbi se vabijo zlasti direktni porabniki.

Nadaljna tozadevna pojasnila daje ravnatelj kemičnega poskuševališča v Ljubljani, inž. Jakob Turk.

V Ljubljani, dne 22. januarja 1919. Poverjenik za javna dela in obrt: inž. V. REMEC s. r.

Razvedrilo.

V zadregi. Zaročenka: „Franci, kako naj urno razglasiva najno zaroko sedaj, ko so inserati v listih tako dragi?“ — Zaročenec: „Povej nekaterim svojim prijateljicam kot največjo tajnost, pa bo v eni uri že zvedelo celo mesto!“

Dobro mu je zasolil. Kmet zagleda v mestu večjo gručo ljudi in vpraša v bližini stoječega paglavca, kaj se je zgodilo. „Nekaj posebnega,“ je dejal postopač. „Krava je znesla jajce!“ — „A res?“ je dejal kmet prijazno. „Iz tega jajca se bo gotovo zvalil tak osel, kakor si ti!“

Opeharjen. A: „Ali ga vidiš, tistega juda tam-le? Ta me je predvčerajšnjim ociganil za 40.000 kron!“ — B: „Kako je to mogoče?“ — A: „Zasnubil sem njegovo hčer in on mi je ni dal!“

V šoli. Učitelj: „Ivan, ali veš, kako nastane rosa?“ — Učenec: „Zemlja se suče okrog svoje osi in kadar se poti, pa nastane rosa.“

Radoveden. Dijak A: „To bi pa zares rad vedel, če alkohol v resnici oslabi voljo?“ — Dijak B: „Kaj še! Bolj ko ga želtam, bolj imam voljo ga piti!“

Pri obisku. Ljubljenec: „Oh, sladka moja Jelica, krono bi dal, če bi vedel, kaj zdaj misliš!“ — Ljubimka: „Oh, te misli pač niso vredne cele krone.“ — On: „Oh, povej toraj, na kaj si mislila?“ — Ona: „Oh, na tebe, sladki moj Jelček!“

Enako z enacim. Delavec pride h peku kupit hlebec kruha. Prime ga v roko, potežka in pravi: „Hlebec je za to ceno prelahak.“ — Pek: „Boš še laglej nesel!“ — Delavec mu našteje nekaj vinarjev in hoče iti. — Pek: „Pa to je premalo!“ — Delavec: „Boš še laglej štel!“

Čudno. A: „Ali je res tovarna za smotke pogorela?“ — B: „Res, le smotke so ostale — so bile tako zanič, da niso hotele goreti!“

Po domače. Gospa dekli, ki je nedavno s kmetov prišla: „Jaz bom s kosilom še moža počakala, ker se v družbi laglej je!“ — Dekla: „Imate prav, gospa, — dva prašiča skupaj raje žreta!“

Previden. Žena možu, ki je pozno domov prišel: „Ura gre že na eno in sedaj prideš pijan domov! Pomisli vendar, če te otroci tacega vidijo!“ — On: „Ravno zato sem do sedaj čakal, ko paglavci že spé!“

Iz otročjih ust. Mala Mici: „Mamica, zakaj pa narediš vedno križ čez hlebec, ko ga zmesiš, in predenj ga potem pečenega razrežeš, ga zopet pokrižaž z nožem?“ — Mati: „Ker je tako več božjega blagoslova; kruh je boljši in ga imamo dlje časa!“ — Mici: „Kaj ne, mamica, čez vojni kruh pa napravi hudobec križ, ker je tako črn in kiseln? Vi bi ga gotovo ne prikrižali, saj smo vsi veseli, da hitro zmanjka!“

Po najvišji dnevni ceni kupujem v vsaki množini: konjske repe, grivo, kravje repe, ščetine in kozjo dlako.

Jos. Knific,

tovarna za žimo - Stražišče pri Kranji.

Dr. Ernest Dereani

strokovni zdravnik za očesne, ušesne, nosne in vratne bolezni zdravi odslej zopet vedno dopoldne in popoldne v LJUBLJANI, frančiškanska ulica št. 4.

Tisk J. Krajec nasl.

Poverjenik za javna dela in obrt: Inž. V. Remec, l. r.